

وحدت وجود

از نگاه ملاصدرا

دکتر سیدمرتضی حسینی شاهرودی، استاد گروه فلسفه دانشگاه فردوسی مشهد
محمدعلی وطن دوست*، دانشجوی دکتری دانشگاه فردوسی مشهد

چکیده

ملاصدرا در سیر اندیشه فلسفی خود توانست با مبانی و اصول فلسفی خود، از وحدت تشکیکی به وحدت شخصی وجود برسد. وی با تفسیر علیت به تجلی، حقیقت وجود را منحصر در واجب تعالی دانست و غیر او را تطورات و تجلیات وجود واحد واجبی تلقی کرد. نگارنده در این مقاله میکوشد نظریه نهایی ملاصدرا در باب وحدت وجود را بدست آورد و همانندی وحدت وجود در حکمت متعالیه با وحدت وجود عرفانی را نشان دهد.

کلیدواژگان

وحدت
وحدت تشکیکی
تشکیک در مراتب
وحدت شخصی
کثرت

معناشناسی وحدت و کثرت

فلاسفه اسلامی در بیان معنای واحد و کثیر اقوال مختلفی را بیان کرده‌اند و به این نتیجه رسیده‌اند که واحد و کثیر بلحاظ معنایی و مفهومی، مانند وجود، از وصف بداهت برخوردار بوده و قابل تعریف نمیباشد و هر تعریفی که از آن ارائه شود دوری بوده و مبتلا به

اشکال است!

بحث وحدت و کثرت در فلسفه اسلامی باعث بدست آمدن قواعدی شده است که زیربنای سایر مباحث فلسفی قرار گرفته و نقش مهمی را در حل بسیاری از مباحث و معضلات فلسفی ایفا کرده است. از جمله این قواعد میتوان به مساوت وحدت با وجود اشاره کرد؛ بدین معناکه هر موجودی از حیث موجودیتش واحد است. البته این سخن که وجود مساوق با وحدت است منافاتی با تقسیم وجود به واحد و کثیر ندارد، چراکه عقل میتواند مقسم را دو گونه اعتبار کند؛ گاهی وحدت بصورتی لحاظ میشود که مقابل ندارد و عقل آن را از حیثیت وجودی تعقل میکند، در این صورت، وجود مساوق با وحدت است و گاهی هم موجود را بگونه‌یی لحاظ میکند که جهت انقسام را بخود میپذیرد، در این حالت بهمین وجود از جهت انقسام‌پذیری و مقایسه آن با سایر موجودات،

(نویسنده مسئول) Email: mohammadali669@gmail.com *

تاریخ دریافت: ۹۲/۴/۱۸ تاریخ تأیید: ۹۲/۸/۲۲
۱. ملاصدرا، الحکمة المتعالیه فی الأسفار العقلیه الأربعة، ج ۲، ص ۸۲
۲. همان، ص ۸۱. عبارت وی در بیان رابطه وحدت و وجود چنین است: «ان الوحدة رفیق الوجود یدور معه حیثما دار».